

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.
Izdaje „Goriško kmetijsko društvo“.

Šten. 16.

V Gorici, dne 31. avgusta 1911.

Tečaj VII.

Obseg: 1. Vinskim trgovcem in gostilničarjem v preudarek; 2. Kaj je storiti sedaj, ko preti pomanjkanje krme; 3. Za zimsko setev; 4. Gospodarske drobtinice; 5. Poročila; 6. Zapisnik občnega zbora »Goriškega kmetijskega društva« v Gorici; 7. Razglas; 8. Na novo priglašeni udje »Gor. kmet. društva«.

Ponatisi iz »Primorskega Gospodarja« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir!

Vinskim trgovcem in gostilničarjem v preudarek.

V „Kmetovalcu“ piše Fr. Gombač, c. kr. kletarski nadzornik to-le: Lanska slaba vinska letina ni povzročila samo zvišanja vinskih cen, marveč jih je tudi veliko zapeljala k sleparskemu dejanju, k ponarejanju in prodaji ponarejenega ali protizakonito zboljšanega vina, kar je glasom §§ 6. in 8. novega vinskega zakona z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210. strogo prepovedano in po §§ 11. in 12. zakona za živila z dne 16. januarja 1896, dr. zak. št. 89. ex 1897 kaznivo z denarno globo ali z zaporom, oziroma tudi z obojim skupaj.

Ker so postali že mnogi gostilničarji in tudi vinotržci žrtev takih sleparjev, čutim potrebo, da tem potom opozorim zlasti naše gostilničarje, da naj bodo pri nakupovanju vina v njim neznanih krajih, odnosno od njim nepoznanih producentov in trgovcev jako previdni.

Ravno v zadnjem času se je pričelo uvažati mnogo nena-ravnega vina iz Istre, s Hrvaškega in z Ogrskega; pa tudi v drugih kronovinah se v tem oziru tuptam kaj pregrešnega zgodi.

Saharin, katramova barvila (za črna vina), alkohol in seveda tudi voda so navadne primesi. Tako početje je tembolj obžalovati, ker se kaj takega ne dogaja samo v razvpitih tujih večjih vinskih kletih, marveč tudi pri navadnih vinogradnikih, ki bi na njih poštenost človek prisegel.

Mnogi tuji producenti, zlasti pa vinski agenti, izkoriščajo pomanjkljivost vinskega zakona, ker sodnija zgrabi le tega, odnosno ker škodo trpi le oni, ki se je pri njem tako vino dobilo. Dokler ne bo v tem oziru primerne premembe, za kar se je ljubljanska gostilničarska zadruga že na lauskem svojem občnem zboru v Ljubljani potegnila, dotlej naj se kupci ravnaajo po možnosti po naslednjem navodilu:

1. Kupujejo naj vina le od znanih ali od znancev priporočenih vinogradnikov. Če pride kupec v njemu neznan kraj, naj se obrne za svet na vaškega župana, župnika, učitelja, darjarja, boljšega trgovca ali na žandarmerijo, ker ti so v vedni stiki z vsem prebivalstvom in dobro poznajo svoje ljudi.

2. Pri pokušanji in sklepanju kupčije naj ima kupec še enega s seboj za pričo in naj si natančno zabeleži, koliko vina različne kakovosti je vzel in iz katerih sodov.

3. Če vina takoj ne toči, marveč ga v prodajalčevi kleti za dlje časa pusti, naj sode zapečati, če vino več ne kipi, odnosno naj vzame vsakega vina po eno steklenico kot vzorec in dobro s svojim pečatom zapečateneno pusti pri prodajalcu ali pri kakem bližnjem znancu. To služi za kontrolo za slučaj, da bi se dotično vino do točenja na kak način predrugačilo, kar bi utegnulo dati povod obojestranskemu ugovoru in morebitni tožbi.

4. Če kupec ni mogel biti pri točenju navzoč, naj pa enako postopa, ko vino dospe v njegovo klet. V prav sumljivem slučaju je še bolje, če se dotično vino v navzočnosti ene ali dveh prič že na kolodvoru pokusi ter nalije v 2 steklenici po $\frac{3}{4}$ l, ju dobro zapečati in takoj pošlje kemijskemu preskušališču v preiskavo. Natoči se lahko še ena steklenica, v navzočnosti priče zapečati ter se za kontrolo shrani pri županstvu ali kje drugje. Z vinom napolnjene steklenice se morajo ležé ali vsaj tako nagnjene hraniti, da je zamašek vedno moker, da se ne posuši.

Tako postopanje oলেখkoči kupčevo stališče, kajti, če se s preiskavo dožene, da vino ni pravo, se kar enostavno postavi prodajalcu zopet na razpolago. Nepošten prodajalec bo rade volje vrnil kupcu aro in ga celo še drugače odškodoval, da ga le ne naznani. Vsak ogoljufan kupec pa stori vsem dobro delo, če takega sleparja naznani, da tako obvaruje svoje tovariše pred nadaljno prevaro,

kajti če takim sleparjem spodleti pri enem kupcu, si hitro zberejo drugo žrtev.

Posebno pa moram svariti zlasti male gostilničarje, ki kupujejo manjše množine, pred tujimi vinskimi agenti nepoznanih trdek. Zgodilo se je namreč, da je tak agent ponujal vzorec vina, ki ga je kupil pri krčmarju sosednje vasi, poslal je pa vse drugačno vino, in celo ponarejeno ter po povzetju. Prišlo je do tožbe, toda prodajalcu se ni moglo ničesar vzeti, ker ničesar ni imel in tudi ni zastopal nobene tvrdke, marveč je sproti kupoval, kakor je dobil naročila in seveda prodajalce same ogoljufal.

Mi imamo mnogo dobrih in zanesljivih domačih vinskih trgovcev, vinarskih zadrug in poštenih producentov, zato pa ni treba izročati svojega poštenega imena tujim goljufom.

Končno moram tu vinske prodajalce še opozoriti, da se glasom vinskega zakona ne smejo prodajati, posebno v gostilnah, razen po §§ 6. in 8. v. z. prepovedana, tudi cikasta, močno žveplana, smrdljiva (plesniva) in zavreta (vsled zavrelke pokvarjena) vina.

Pogostokrat se pripeti, da kupec dobi dobro vino, a da se mu to kmalu samoobsebi v njegovi kleti pokvari. Temu nedostatku je večkrat vzrok slaba klet ter nevednost v ravnanju z vinom in s prazno posodo. Zato pa naj skuša vsakdo, ki ima z vinom opraviti, po možnosti izobraziti se v kletarstvu; naj torej obiskuje kletarske tečaje in si omisli primerne knjižice, ali naj se vsaj obrne za svet do oseb, ki to stroko dobro poznajo. To ga nič ne stane, a dober svet mu more veliko koristiti.

Kaj je storiti sedaj, ko preti pomanjkanje krme.

Glede tega pravi in nasvetuje učitelj kmetijstva Haakh v „Prakt. Landwirt“ naslednje:

Pridelalo se je letos dovolj in obenem dobrega sena, ter obneslo se je tudi žito dobro; sicer smo tudi z množino pridelane slame lahko precej zadovoljni, le vsled suše osmojeni travniki in deteljišča, usahnjena turšica, ter revni krompirjevi

nasadi in repine setve nam delajo resne skrbi. Ker je suša mnogo poljskih pridelkov oziroma krme pokvarila ali celo uničila, zato bo moral poskrbeti vsak kmetovalec že sedaj za to, da mu krme za živino ne primanjka. V tem slučaju bo najbolje, da se posluži kmetovalec v prvi vrsti starega sredstva, katero ne igra nikjer drugje tako važne vloge in s katerim se ni doseglo še nikjer tako ugodnih uspehov, kakor ravno v kmetijstvu. To sredstvo je varčnost. Vsak naj skrbi toraj kolikor mogoče za to, da bo s krmo varčil.

Da se pa ne bo krma trčila, naj se uredi jasli tako, da ne pojde prav nič krme v zgubo, a pazi naj se obenem, da se bo varčilo tudi z nastiljno slamo. Takšna krma, ki jo živina rada žre in tudi z ona, za katero živina posebno ne mara, naj se podela v rezanico in druga z drugo zmeša, kajti, če se dolga krma in nastiljna slama razreže, se prihrani mnogo ene in druge. Razen tega naj poskrbi, vsak kmetovalec čimprej mogoče, da spravi pod streho, kar je za krmo porabljivega — kakor po gozdih rastočo travo, ako mu je to dovoljeno, poruva naj plevel po njivah in ga porabi za krmo — sicer pa omenim to le mimogrede.

Pomanjkanju krme pa se odpomore lahko tudi še na drug način. Kakor hitro pade izdaten dež — in nadejam se da ta ne izostane dolgo, dasiravno ga ni bilo že več časa — naj se goni živino čim mogoče dolgo na travnike na pašo, a poskrbi naj se obenem, da se pridelava še to jesen in prihodnjo spomlad primerno množino zelene krme.

Za pridelovanje jesenske zelene krme je najbolj pripravna bela goršica ali ženof. Ta rastlina se razvija v boljših zemljah prav naglo, tako da dà že šest tednov po setvi lepo košnjo. Da se bo goršica hitro razvijala, pognoji naj se njiva s čilskim solitrom in sicer naj se vzame na ha po 42 kg solitra in ga raztrosi po goršični setvi, kakor hitro je seme izkalilo. Za ha se potrebuje 24—32 kg semena. Ko se je njiva preorala, naj se seme kar po vrhu poseje in njiva nato z valjem povalja. Pokosi naj se goršica, preden se razcvete in sicer precej visoko od tal. Ker živini okus po goršičnem olju nič kaj posebno ne ugaja, zato je najbolje, da se poklada mešana z drugo krmo.

Za bolj puste in lahke zemlje se priporoča vzeti zmes obstoječo iz 32 kg goršice in 42 kg ajde.

Ker goršica prehitro odrveni, zato je najboljše, če se seje v večjem, da se ne poseje vsa h kratu, ampak najmanj v dveh presledkih in sicer naj se poseje druga polovica 14 dni za prvo.

Posebno važno je letos, da se poseje tudi strnišna repa. Za ha se potrebuje 4 kg semena.

Prav dobro jesensko krmo se dobi, ako se poseje zmes obstoječo iz 120 kg graščice, 32 kg ovsa, 32 kg bobna in 42 kg graha na ha. Kdor semena ene ali druge tu navedenih rastlin nima, naj vzame pa od onih rastlin več semena, ki ga ima na razpolago. Za sejanje te zmesi je pa malo več časa; kakor hitro ne pade dež v kratkem, se mora sejanje te zmesi opustiti. Tudi za to mešanico je treba njivo pognojiti, ako se hoče pridelati še letos kaj krme. Za vsak ha naj se vzame 240 kg superfosfata in 55 kg čilskega solitra.

Za vse prejnavedene rastline, posebno pa za goršico, ajdo in strnišno repo se uporabi lahko tudi gnojnica.

Ako se poskrbi na ta način za to, da se krma v shrambah čim mogoče stedi, potreba je poskrbeti zopet na drugi strani, kakor je bilo že zgoraj rečeno, da se pridelati tudi zgodaj spomladi zeleno krmo. Za pridelovanje zgodnje zelene krme je najbolj sposobna zmes kuštraste graščice ali katere druge vrste zimskih graščic z ržjo. Najbolja za to je ivanjska rž, kajti to se lahko že letos pokosi ali pa popase, kar je prav nič ne škoduje. Kdor nima te vrste rži, uporabi lahko navadno rž. Ako se poseje zmes, obstoječo iz 120 kg rži in 40 kg graščice, na ravnokar preorano njivo in sicer na ha prostora in pognoji obenem s 3 kv superfosfata in 3 kv kajnita, dobi se zelene krme mnogo in tako zgodaj, da se posadi lahko še pravočasno okopavine na ono mesto, kjer ta raste. Tudi zimski grah se lahko doda tej zmesi, ali pa se ga zmeša lahko samo z ržjo, seveda pa le v gorkih krajih. Kakor hitro začnejo te setve spomladi poganjati, naj se raztrosi kar po vrhu na vsak ha 40—80 kg čilskega solitra.

Konečno naj omenim tu še drugo rastlino, ki dá zgodnjo spomladansko krmo, t. j. inkarnatinca ali laška detelja. Tudi to seme naj se poseje na preorano njivo za prvim dežjem, ki pride. Očiščenega semena se potrebuje za ha 20 kg, neočiščenega ali v plevah pa 32 kg. Obenem naj se raztrosi na ha 3 kv superfosfata in 1½ kv kajnita. Inkarnatnica se začne kositi lahko že maja in ko se je pokosila, obseje ali obsadi se njiva potem z drugimi rastlinami.

Za zimsko setev.

Kmalu bo prišel zopet čas, ko bo treba začeti orati in sejati za prihodnje leto. Vsakdo naj skrbi, da si očisti seme o pravem času, da bo žel prihodnje leto žito in ne plevel. Seme mora biti dobro in zdravo, če naj obrodi obilen sad. Da pa se more razviti iz semena krepka rastlina, ji je treba hrane. Rastlinska hrana je pa, kakor je vsakemu znano gnoj — torej ne varčevati z njim. Ker je pa malo posestnikov, ki bi lahko rekli, da imajo preveč gnoja, bode onim, ki jim ga primanjkuje pripomoček z umetnimi gnojili prav dobrodošel. Ker še ni vsakemu znano koliko in katera umetna gnojila naj vzame in kako jih rabi, hočemo v sledečem nekoliko besed o tem spregovoriti.

Pri nas najbolj udomačena umetna gnojila so kajnit, 40°/_o kalijeva sol, Tomasova žlindra, superfosfat in čilski soliter. Za gnojenje ozimin pa se lahko priporoča kot najboljše gnojenje za 1 oral

100—150 kg 40°/_o kalijevo soli,
250—300 „ Tomasove žlindre in
100—150 „ čilskega solitra.

Kalijeva sol se naj pomeša s Tomasovo žlindro; ta zmešana gnojila je najboljše podorati. Pred setvijo se lahko potrosi še ena tretjina čilskega solitra, da rastline krepko poženejo; drugi dve tretjini pa v prihodnji spomladi v dveh obrokih. Kdor se pa boji, da bi jesenska vlaga čilski soliter lahko izprala, pa potrosi ves čilski soliter v spomladi na dvakrat in sicer prvič, ko začno setve zeleneti, v drugič pa približno 1 mesec poznej. Ako bi pa na ta ali oni način vreme tako vplivalo, da umetna gnojila v prvem letu ne bi pokazala svojega popolnega učinka, tako se ni treba bati, da se je izdal denar za gnojila zastonj; uspeh bo se pokazal potem v drugem in še celo v tretjem letu. Če se pognoji celo zemljišče enakomerno z umetnimi gnojili, tedaj ni lahko določiti, v kateri meri so gnojila uspevala; zaradi tega se priporoča pustiti poleg gnojenega zemljišča en mali kos — recimo 100 m², to je 1 ar — popolnoma negnojen. Na ta način je mogoče v prihodnjem letu gnojeno z negnojenim primerjati in videti razloček. M.

GOSPODARŠKE DROBTINICE.

O veliki vročini se rade pojavijo različne bolezni pri živini, zato ne sme upustiti umen kmetovalec nobene prilike, da bi ne razkužil hlevov in prostorov, v katerih hrani mleko in sir. Opozarjamo torej naše čitatelje na današnji inserat tvrdke Franz Wilhelm et Comp. Dunaj, katera priporoča nabavo znanega razkuževalnega sredstva „Rohlysoform“. Previden kmetovalec izda rad nekaj kron za to, da hleve razkuži; kajti pravo štedenje obstoja le v tem, da se vse potrebno ukrene, kaj zamore ohraniti živino zdravo.

POROČILA.

Kužne živinske bolezni na Primorskem. Kakor je posmeti iz izkaza o stanju živinskih kužnih bolezni v državnem zboru zastopnih kronovin in dežel in iz uradnih poročil političnih oblastniji od 23. avgusta 1911, razsajajo na Primorskem naslednje živinske kužne bolezni.

Kuga v gobcu in na parkljih: V sežanskem okraju: v Sežani; v voloskem okraju: v Novigradu, Kastvu, Jelšanah in Materiji.

Garje: v tržiškem okraju: v Rudi (pri kopitarjih).

Rudečica: v pazinskem okraju: v Pazinu; v puljskem okraju: v Kanfanari; v tolminskem okraju: pri Sv. Luciji.

Delenje nagrad za konjerejo. V pokneženi grofovini Goriško-Gradiščanski se bodo delile za leto 1911 državne nagrade v kronah in srebrnih nedaljah, kakor tudi v priznalnih diplomih: a) za kobile matere s sesajočimi ali odstavljenimi žrebeti, b) za mlade, oplemenjene kobile in c) za žrebice na naslednjih konkurznih postajah:

Dne 21. septembra 1911 ob 9. uri predpoldne v Gradiški, za konje kobilarnega plemena in dne 22. septembra 1911 ob 9. uri predpoldne v Tolminu, za konje hladnokrvnega plemena.

Kdor želi glede določil za nagradenje kakih pojasnil, naj se zglesi pri „Gor. kmet. društvu“.

Nakup sena. C. in kr. vojaško priskrbovalno skladišče bo vkupovalo na roko proti takojšnjemu plačilu seno in slamo in sicer vkupi septembra 470 kv sena, 280 kv slame za steljo in 35 kv slame za postelje, v oktobru 250 kv slame za steljo, v januarju 1912 sena 1530 kv, slame za steljo 140 in slame za postelje 180 kv, v februarju 1500 kv sena, 130 kv slame za steljo in 135 kv slame za postelje.

Natančnejša ustmena ali pismena pojasnila da vsakemu c. in kr. vojaško priskrbovalno skladišče v Gorici (Veidijevo tekališče št. 12).

Inštruktorji za mlekarstvo. Za Primorsko sta razpisani dve mesti inštruktorjev za mlekarstvo in sicer eno s slovenskim in hrvaškim, drugo z italijanskim učnim jezikom; prvo za slovenski in hrvaški, drugi za italijanski del dežele. Sedežem za prvo je za sedaj določena Gorica, za drugo pa Trst. Inštruktorja bosta dolžna poučevati prebivalstvo, ki se peča z mlekarstvom in sicer tako, da bosta poljudno predavala in praktično pokazovala, kako se ima rediti in oskrbovati molzna živina, kako se ima molziti, na kak način naj se ravna z mlekom, na kakšen način se isto podelava in kako naj se oskrbujejo mlekarne, sirarne in planine s posebnim ozirom na zadružno organizacijo

Zapisnik

občnega zbora, Goriškega kmetijskega društva v Gorici, vršečega se dne 24. avgusta 1910 ob 10. uri dopoldne v hotelu pri „Zlatem Jelenu“ v Gorici.

VSPORED :

1. Otvoritev občnega zbora ;
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora ;
3. Poročilo o društvenem delovanju za dobo 1910/11 ;
4. Pretresovanje in odobritev društvenega računskega zaključka in bilance na l. 1910 in proračuna za l. 1911 ;

5. Dopolnilna volitev na podlagi § 20, odst. 1. izstopivših oziroma odstopivših odbornikov;
6. Volitev dveh pregledovalcev računov;
7. Odborovi predlogi;
8. Predlogi podružnic;
9. Morebitni predlogi društvenikov.

Navzoči: Predsednik Anton Jakončič, tajnik Viljem Dominko, 30 društvenikov in razni zastopniki občin in gospodarskih društev.

Ob 10. uri in pol konstatira predsednik sklepčnost, predstavi vladnega zastopnika c. k. okr. komisarja Viljema dr. Baltiča in sporoči, da so prijavili nekateri zborovalci razne resolucije, katere je uvrstil v današnji dnevni red kot zadnjo točko. Nato otvori zborovanje in preide na dnevni red.

I. Ko začne tajnik čitati zapisnik zadnje seje občnega zbora, se oglasi društvenik A. Možina in predlaga, naj se nadaljno čitanje opusti, ker je bil priobčen ta zapisnik uže v društvenem glasilu. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

II. Tajnik čita naslednje poročilo:

Slavni zbor!

Z današnjim občnim zborom se zaključí šesta doba delovanja našega društva. Če primerjeno delovanje oziroma uspehe te dobe z uspehi preteklih dob, smemo biti naravnost ponosni na ugoden uspeh dobe, ki se danes zaključuje. Ne moremo se sicer ponašati z znatnim pristopom kmetovalcev k našemu društvu, kakor tudi ne z ustanovitvijo, bogsigavedi kolikih podružnic, ali vendar smo lahko zadovoljni tudi v tem oziru, posebno če pomislimo da obstoja društvo še le 6 let in da je v našem področju še precej takih kmetovalcev kateri se dandanes ne zavedajo koristi, ki jim jih lahko nudi društvo.

Ob lanskem občnem zboru je štelo društvo društvenikov in naročnikov 2251. Od onega časa do danes je pristopilo 430, (med temi 2 ustanovnika), a odstopilo 404 društvenikov tako da šteje društvo danes samo 26 več t. j. 2277 udov in naročnikov. Oni ki so kot naročniki odstopili, so večinoma zopet pristopili k društvu kot društveniki, ker zadobe s tem druge ugodnosti, katerih naročnik nima. Med društveniki je do danes 24 ustanovnikov.

V tekoči dobi sta se ustanovili dve novi podružnici in sicer ena za Št. Tomaž in druga, nekaka osrednja podružnica z zalogo za gornji Kras v Sežani. Sicer ustanovitev teh dveh podružnic tudi ni še bogsigavedi kak poseben napredek, ako premotrivamo to s števnege stališča, pač se pokaže to v drugi luči, ako pomislimo, da se je z ustanovitvijo te poslednje podružnice dosedanje gornje kraške podružnice centraliziralo. S tem, da se je postavila v Sežani druga zaloga, omogočila se je kraškim kmetovalcem dobava zanesljivih kmetijskih potrebščin, do katerih prej tamošnji prebivalci niso bili v stanu priti, ker so bili preveč oddaljeni od naše zaloge v Gorici.

Z današnjim dnevom šteje naše društvo 36 podružnic in sicer: na Krasu 15, na Vipavskem 11, v Brdih 1 in na Tolminskem 9. Kakor je pokazala dosedanja praksa, bo najboljše, da se centralizirajo v bodoče razen gornjekraških tudi ostale podružnice in postavijo društvene zaloge v raznih goriških slovenskih pokrajinah.

Večji napredek od prejšnjega zapazimo, ako primerjamo denarni promet te dobe s prejšnjimi dobami delovanja. Lansko leto je znašal denarni promet 145.977 K 67 v, v tej dobi pa znaša 179.399 K 79 v več t. j. 325.377 K 46 v. Že z ozirom na denarni promet sam se da toraj sklepati, da se je tudi promet s kmetijskimi potrebščinami znatno zvišal, posebno pa kar se tiče umetnih gnojil.

V lanskem letu se je prodalo namreč nad 54 vagonov umetnih gnojil 1 vagon žvepla, 3½ vagone modre galice, ½ vagone živinske soli, ½ vagona klajnega apna, 4½ vagonov raznih krmil, toraj približno 64 vagonov. Poleg tega se je prodalo 1 kv gumijevih trakcev, 5 kv sredstev za pokončevanje mrčesa in 18 kv raznih semen. Nadalje se je prodalo kakih 50 oral, 17 gnojničnih sesalk in več raznega drugega kmetijskega orodja.

Tu navedena množina prodanih raznih kmetijskih potrebščin nam kaže dovolj jasno, kak napredek je zavladal na polju kmetijstva v sloj. delu Goriško-Gradišćanske, odkar se je ustanovilo naše društvo. Opiraje se samo na dosedaj navedene podatke že lahko rečemo, da si je pridobilo društvo od strani večine naših kmetovalcev popolno zaupanje in sicer le radi tega, ker skrbi zato, da oddaja društvnikom le dobro zanesljivo blago po razmeroma nizkih cenah. Da si pa zagotovi društvo pristno — dobro blago in po razmeroma nizkih cenah stopilo je naravnost v zvezo z raznimi tvornicami.

Sicer pa nas čaka še vzlic temu, da smo napravili že toliko lepih in uspešnih korakov, še drugo važno delo t. j. poučiti bo treba naše kmetovalce in sicer one, ki še dandanes ne vedo, od česa odvisi cena kmetijskih potrebščin, v tem prav temeljito.

Prepričati jih bo treba, če jih hočemo varovati škode, da se ravna cena nekaterih kmetijskih potrebščin po dobroti t. j. odstotkih vsebujočih hranilnih snovi in ne po množini blaga. Naša dolžnost mora biti da čuvamo naše kmetovalce brezvestnih sleparjev, ki jim vsiljujejo včasih razno malovredno blago, kar se je žalibog letos že zopet pripetilo. Poučiti jih bo treba temeljito, da ne bodo kupovali za drag denar, kakor se navadno pravi „Mačke v žaklju“ in zametavali s težavo pridobljenih novcev po nepotrebnem. Da zagotovi društvo svoje društvnike glede dobrote gnojil, krmil i. t. d., kupuje vse potrebščine le pod pogojem, da mu prodajalec jamči za gotovo množino odstotkov in pošlje vsako tako blago takoj ob prejemu v preiskavo. V slučaju, da blago pogojem ne odgovarja, se kar naravnost zavrne.

Društvo ko je šlo tudi v lanskem letu, kolikor je bilo le mogoče društvnikom na roko glede plačevanja vzetega blaga. Letošnja bilanca izkazuje sicer precej dolga za prodane kmetijske potrebščine, ali po-

misлити je treba, da je temu mnogo kriva lanska slaba vinska letina ; nadejati pa se je, da bodo ti dolgovi če ne poprej, gotovo pa po trgatvi poravnani.

Z ozirom na to, da je delo v društvenem uradu vsled večjega prometa naraslo, pridelilo se je uradu, dogovorno z osrednjim odborom, primerno število sposobnih uradnikov.

Od zadnjega občnega zbora do danes je priredilo društvo razne poučne shode in sicer : Poučni shod v Št. Tomažu o priliki ustanovitve tamošnje podružnice, poučni shod v Biljah, nadalje poučne shode o mlekarstvu na Livku, v Staremselu, na Kamnem, v Tolminu in Cerknem. Priredilo je nadalje že lani en shod in zopet letos v maju drugi poučni shod tičoč se konjereje in sicer o priliki ustanovitve konjerejskega društva v Tolminu. Poleg tega je razdelilo med društvenike več poučnih brošuric, spisov in letakov brezplačno. Da društvo spomočjo svojega o srednjega odbora in odsekov marljivo deluje, nam je lahko že to dokaz, da ga upoštevajo kompetentne oblasti kakor glavnega zastopnika za kmetijstvo v slov. delu Goriško-Gradišanske. Kajti društvo se udeležuje po svojih zastopnikih skupnih sej pri c. k. poljedelskem ministerstvu na Dunaju pri tukajšnjem deželnnm odboru, ko se gre za rešitev gospodarskih vprašanj in ima tam glasovalno pravico. Udeležilo se je po svojem zastopniku tudi premiranja hlevov in gnojnikov, kakor tudi premiranja goveje živine.

Glasom odloka vis. c. k. poljedelskega ministerstva od 20. januarja 1911 šte. 1804/416 sta bila imenovana na predlog društva v veterinarski svet na Dunaju dva naša društvenika in sicer eden kot član tega sveta, a drugi kot njegov namestnik.

Razen tega se je oziralo c. k. okrajno glavarstvo pri sestavi komisije za licenciranje bikov tudi na društveni svoječasni predlog. Društvo je prejelo v tekoči dobi naslednje podpore in sicer : Glasom nakaza od 4. marca 1911 je prejelo za kritje upravnih stroškov, namreč za leto 1909 K 4000 in za leto 1910 K 400⁰, toraj skupno 8000. Nadalje je izplačal goriški deželni odbor podporo, ki jo je naklonil svoječasno društvu goriški deželni zbor in sicer za kritje upravnih stroškov K 5000.

S tem bi bilo resoluciji, ki je bila sprejeta na lanskem občnem zboru glede podpor za kritje upravnih stroškov, kolikor toliko deloma ugodeno.

Kar se pospeševanja posameznih kmetijskih panog tiče, poročati imamo naslednje :

Državna podpora v znesku 3700 K, ki jo je prejelo društvo v l. 1908 za nakup in vzdrževanje bikov, se je razdelila le deloma in sicer zato, ker niso doprinesle do danes še vse občine, katerim je bila podpora namenjena, potrebnih dokazov. Izplačalo se je od te podpore do danes samo K 22⁰ toraj ostane še za razdeliti znesek 1500 K.

Zavzelo se je naše društvo svoječasno tudi za to, da bi se razdelila državna podpora v znesku 50.000 K med razne pokrajine po številu glav goveje živine.

Prejemki

Denarni promet

	K	v
Saldo blagajne 1. I. 1910	252	97
Vplačane pristopnine	79	—
„ udnine	3844	15
„ naročnine	1144	—
Prejeta izposojila	43576	64
Dvignjeno pri poštni hranilnici	22771	84
Za plačane kmet. potrebščine	79904	90
Za inserate	671	48
Za razne dohodke	696	7
Prejete podpore	9400	—
Prejeti upravni troški	363	—
	162704	05

Skupni promet :

prejemki : Kr. 162704.05

izdatki : „ 162673.41

skupaj Kr. 325377.46

za leto 1910

Izdatki

	K	v
Za uradn. plače in nagrade	4985	40
„ za pisar. potrebščine	327	96
„ poštne znamke	282	25
„ najemnine	923	—
„ kurjavo in svečavo	39	64
„ inventar in knjige	357	33
„ časopise	156	57
„ podpore	3600	—
„ naložen denar	41731	73
„ obresti izposojil	909	01
„ vloge v poštno hranilnico	22844	06
„ kmetijske potrebščine	75042	85
„ sped. troške	3722	81
„ plačo in nagrado uredniku	1200	—
„ tisk in odpremo lista	4546	43
„ razne troške in potnine	2004	37
„ gotovino 31.12. 1910	30	64
	162704	05

V tekoči dobi je izročilo društvo raznim posestnikom brezplačno v rejo 12 svinjic in 2 mrjaščeka jorkširske in veliko nemške pasme. Mladiči, ki jih ima prejeti društvo glasom pogodbe od teh rejcev, se bodo oddajali v bodoče zopet v rejo sicer pa tako, da plača redilec polovico tržne cene.

Za povzdigo konjereje v naših hribih je ukrenilo društvo tudi primerne korake. Na podlagi teh se je ustanovilo letos v maju konjerejsko društvo za ves slov. del Goriške s sedežem v Tolminu.

Tu naj omenimo še rešitev c. k. žrebčarskega depot v Gradcu, tičočo se reso ucije sklenjene na lanskem občnem zboru v prilog konjereji na Tolminskem. Glasom dopisa od 26. julija 1910 št. 1158 adj. se je ogovorilo društvu, da se je že pričelo z uvedbo konj noriške pasme, ter da se pošlje l. 1911 en noriški žrebec v Kobarid, leta 1912 drugi i. t. d., dokler se ne nadomeste sedanji žrebci z noriškimi, oziroma pincgavskimi.

Za kritje ustanovnih stroškov je podelilo c. k. poljedelsko ministerstvo temu društvu na prošnjo našega društva in glasom odloka od 29. julija 1911 št. 31719, znesek 200 K.

Glasom odloka c. k. poljedelskega ministerstva od 12. marča 1911 št. II-16315-11 je prejelo društvo znesek 1200 za izšolanje 4 mladeničev na „Mlekarski šoli na Vrhniki.“

Glasom odloka c. k. poljed. ministerstva od 22. marča 1911 št. 1079976 je prejelo društvo znesek 1000 K, ki ga namerava porabiti za nagrade onim živinorejcem oziroma mlekarnam, ki ravnaajo z mlekom oziroma mlečnimi izdelki pravilno.

V letu 1910 se je porabil preostanek državne podpore iz leta 1909 v znesku 200 K za brezplačno razdelitev sredstev za pokončevanje škodljivega mrčesa na sadnem drevju.

Leta 1910 je prejelo društvo za pospeševanje sadjereje še naslednje podpore in sicer: Glasom odloka c. k. poljed. ministerstva od 29. avg. 1910 št. II-117115-10 K 1000, glasom odloka od 24. sept. 1910 št. II-117122-10 K 400, glasom odloka od 10. sept. 1910 št. II-11711810 K 200, nadalje glasom odloka dež. odbora goriškega od 9. aprila 1910 št. 9191D in št. 152 K 300 in še K 300, toraj skupno K 2200.

Od teh je uporabilo le K 900, ima toraj na razpolago še 1300 K, od katerih se uporabi 1000 K državne podpore za nakup in brezplačno razdelitev sadnega drevja in 300 K dež. podpore za razdelitev nagrad razstavljalcem sadne razstave pri sv. Luciji, ko dobi od vis. vlade še drug primeren prispevek v to svrhu. Za izvežbanje osebe v obiranju, sortiranju in pakiranju sadja je prejelo društvo od c. kr. polj. ministerstva glasom odloka od 8. junija 1910 št. II.-117/13 K 250. Ta znesek se je nakazal g. Rud. Figelu kot štipendiji, da se je podal na Štajersko in Tirolsko ter se tam izučil v prejomenjeni stroki.

(Sledi še).

II—1088.

Razglas.

Naročbe ameriških trt iz državnih trtnih nasadov Primorja za dobo sajenja 1911—12.

Iz državne trtne zaloge na Primorskem se odda na spomlad 1912 proti plačilu nastopna množina ameriških trt pod temi-le pogoji in sicer:

- 1) 15.000 cepljenih raznih evropskih vrst, cepljenih na velikolistno Riparjo in Rupestris montikolo.
- 1) 2) 280.000 korenjakov (bilf velikolistne Riparije in Rupestris montikolo.
- 3) 800.000 kolči (reznic) velikolistne Riparije in Rupestris montikole.

Cene trt za 1000 komadov so te-le:

- a) ameriške cepljenke stanejo 140 K;
- b) ameriški korenjaki (bilfe) za revnejše vinogradnike 10 K, za premožnejše 30 K;
- c) ameriške kolči za revnejše vinogradnike 5 K, za premožnejše 16 K.

Potrebo revnejših vinogradnikov, koji naročijo trte po znižani ceni, mora županstvo vestno in resnično potrditi.

Cepljenke oddajale se bodo posameznikom le v manjših množinah, glavno v svrhu razširjenja boljših trtnih vrst.

Ako stranka naroči več nego 500 komadov korenjakov (bilf) ali več nego 2000 komadov kolči, si namestništvo pridržuje pravico, za-prošeno množino trt primerno številu naročb znižati.

Trte je naročiti najkasneje do 30. septembra t.l. potom občine pri kateri se v to svrhu nahajajo posebne tiskovine. Pozneja naročila se ne bodo vpoštevala. Vsak naročnik trt naj v dotičnem naročilnem izkazu v razpredelu za pripombe pristavi lastnoročni podpis. Županstvo mora izpolnjene naročilne pole takoj poslati pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu, c. kr. namestništvenemu svetniku v Trstu, magistratu v Rovinju in v Gorici, da jih predloži c. kr. namestništvu.

Trte oddajale se bodo samo primorskim vinogradnikom. Trgovci s trtami so izključeni od dobave prej označenih trt.

Cene se razumejo od nasada v Tržiču (Monfalcone). Dotični znesek je položiti pri prejemu trt oziroma, ako se te dopošljejo po železnici, pošti ali parniku se isti povzame z embalažnimi in dovoznimi stroški vred, ki se zaračunajo po lastni ceni.

Vsak naročnik navedi natančno: 1. razločno pisano ime, bivališče in poklic; 2. davčno občino, v kateri se nahaja vinograd, ki ga je obnoviti; 3. zaželjeno vrsto in množino trt; 4. železniško in poštno postajo, kamor naj se pošljejo trte.

Ako bi bila zahtevana vrsta že pošla, ali če bi je ne bilo več v zadostni količini, nadomesti se ista z drugo.

Trte je takoj po sprejemu pregledati; morebitne pritožbe je nemudoma prijaviti tukajšnjemu c. kr. nadzorniku za vinogradništvo. Na pozneje prispele pritožbe se ne bode oziralo.

Slednjič se opaža, da se ameriške trte načeloma ne bodo odvajale brezplačno. Izvzeti so samo slučaji, v katerih se manjši vinogradniki zavežejo, da naredo ameriške matičnjake v svrhu pridelovanja podlag.

Prošnje za brezplačno prepustitev ameriških korenjakev v omejeno svrho je vložiti do zgoraj navedenega roka naravnost pri c. kr. namestništvu.

Od c. kr. namestništva.

Trst, 5. avgusta 1911.

Na novo priglašeni udje „Goriškemu kmet. društvu“.

1. Občina Sežana — kot ustanovnik	14. Rijavec Anton — Vitovlje — Šempas.
2. Štolfa Ivan — Sežana.	15. Bavčar Alojz — Selo 35 — Černiče.
3. Hreščak Anton — Sežana h. št. 131.	16. Pernarčič Ivan — Mavhinje 8 — Devin.
4. Pirjevec Peter c. kr. okr. živinozdravnik — Sežana.	17. Seražin Ivan — Štjak 12 — Sežana.
5. Seražin Anton — Sežana 21.	18. Baron Baselli Artur — Gradiška.
6. Behar Anton — „ 61.	19. Persič Alojz — Vitovlje 42 — Šempas.
7. Škrinjar Franc — „ 134.	20. Pettarin Artur — Kormin 77.
8. Furlan Alojz — „ 89	21. Pipan Alojz — Mavhinje 5 — Devin.
9. Ozbič Anton — Sežana.	22. Francetič Avguštin — Prvačina 174.
10. Mahorčič Štefan — Sežana 92	
11. Stojkovič Matija — Orlek 13 Sežana.	
12. Husu Henrik — Orlek 28 Sežana.	
13. Stojkovič Josip — Orlek 16 Sežana.	

